

ISTEN MEGVÁLTOZTATTA AZ ÉLETEMET AUGUSTINUS ÉS AZ EGYHÁZATYÁK

(olvasmány, egyházi iskolában ajánlott téma)

Gyülekezeti óraszám: 0. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(**Felhasznált irodalom:** Augustinus: Vallomások, Ford. Vámosi István, Gondolat, 1987, Jos Colijn: Egyháztörténelem, Előadások az egyetemes keresztyén egyház történelmének körképéhez, Sárospatak, 1996; Egyháztörténet 1. Budapest, 2010; Dr. Benke György: Hittan 7. Tankönyv, Budapest, 2000)

Egyházatyák: Apostoli atyáknak nevezzük az apostolok közvetlen tanítványait. Az őket követő nemzedékből valók az egyházatyák. Olyan egyházi írók az egyházatyák, akik a korai középkorban (I-VIII.sz.) hozzájárultak írásaikkal a teológiai igazságok megfogalmazásához, akik a keresztyén tradíció folyamatosságát és apostoli tan tisztaságát védelmezték. Megbízható, szent életű tanítók voltak, akiknek a tanítását az egyház elismerte. Többnyire püspökök voltak. Legismertebbek: Papias, Római Kelemen, Polükarposz, Iréneusz, Origenes, Tertullianus, Nazianzi Gergely, Nüsszai Gergely. De voltak közöttük nem püspökök is például: Alexandriai Kelemen és Sienai Szent Katalin és Avilai Szent Teréz.

Augustinus élete (354-430): Észak-Afrikában, Tagastéban született, kispolgári családban. Édesanyja (Monica) keresztyén volt, édesapja idős korában, a halála előtt keresztteljedett meg. Keresztyén nevelésben részesült. Karthágóban tanult retorikát, majd ezt tanította is ugyanitt. Kicsapongó életet élt, édesanyja sokat imádkozott érte Augustinus könnyelmű életét látva. Fiatalon született egy gyermeke. Cicerot olvasva fordult újra a Szentíráshoz (373-ban). Nála arról olvasott, hogy a boldogságot az ember nem a pénzben találhatja meg, hanem a bölcsességben. A manicheizmus híve lett 373-382 között. 384-ben Milánóban retorikatanárként tevékenykedett. A neoplatonizmus hatására újra a Bibliához fordult. Megismerkedett a szerzetes mozgalommal. Megtérésének története szerint Augustinus lelki válsága idején egy gyermekének indította arra, hogy kinyissa a Szentírást. A gyerekének szövege: „Tolle lege” (Vedd és olvasd!) A Bibliából a lelki életre vezető aszkézis parancsát hallotta meg a Római levél 13. r. 13-14. verseiből. „*Mint nappal illik, tisztességben járjunk: nem dorbézolásban és részegeskedésben, nem szeretkezésben és kicsapongásban, nem viszálykodásban és irigységben, hanem öltsetek magatokra az Úr Jézus Krisztust; a testet pedig ne úgy gondozzátok, hogy bűnös kívánságok ébredjenek benne.*” Augustinust szíven ütötte Isten Igéje, megtért. Egy ideig a világtól visszavonultan, barátaival együtt kolostori közösségben élt. Később Hippo Regiusban presbiter, és végül 395/96-ban püspök lett 42 éves korában. Összesen 34 évig végezte a püspöki szolgálatot. Fontos volt számára a hitvédelem, lelkigondozás, igehirdetés, katechézis és püspöki feladatok ellátása. Augustinus a nyugati teológiai gondolkodás egyik legjelentősebb személye. A legfontosabb, amit a bűnről és a kegyelemről tanított. A nyugati és keleti egyház teológiai gondolkodásának önálló fejlődése Augustinustól számítható.

Augustinus írásai:

Hitvédelmi írásai mellett prédikációi, filozófiai és dogmatikai művei maradtak fenn. Fontos teológiai művei:

De Trinitate c. műve, azaz: A Szentháromságról.

Legismertebb műve a Vallomások c. (400-ban írta). A latin kifejezés jelenti egyúttal a bűnvallást és a dicsőítést is. Ez meg is jelenik az írásában. Augustinus vallomást tesz a bűneiről,

ifjúkori életéről és tévelygéseiről, és Istent is dicsőíti. Az önéletrajzi ihletettségu műben a korábbi életét állítja szembe édesanyja hívó életével. Ahogyan az édesanyja várja haza fiát, úgy várja az egyház a mennyei völegényt. A könyvben elmondja, hogy Isten hogyan munkálkodott életében. Mint korábbi manicheus, a megszabadulásáról hitelesen számol be. A donatistákat is szerette volna bűnbánatra vezetni művével. Egyik legfontosabb célja az volt, hogy bizonyosságot tegyen arról, hogy a megtérést, a hitet és reményt Isten munkálja az ember lelkében. Művének bevezetőjében szerepel egy olyan gondolat, amelyet azóta is sokan idéznek: „Te, Istenünk, úgy teremtettél minket, hogy szüntelenül csak hozzád vágyódjunk. És a szívünk nem is nyugszik meg addig, míg benned el nem pihen.”

De civitate Dei: Isten városáról. Apologetikai írás arról, hogy a földi élet és az örök élet biztosítéka nem az úgy nevezett régi római istenekben való hit. Szemben áll egymással a földi város és az Isten városa. Jeruzsálemet és Babilont állítja szembe egymással. Isten városának lakója hálásan fogadja le Isten által adott földi javakat, Istenben gyönyörködik. Igazi békesség majd Istennél lesz. Isten városának története Krisztus visszajövetelével nyer majd örök diadalt.

Augustinus tanítása a bűnről: A lényeg: az ember akarata nem szabad. A bűneset óta mindenki bűnös. A Római levél tanulmányozása után rájött, hogy a bűnnel kapcsolatban nagyon fontos, hogy az ember mindig újabb bűnök után vágyakozik. Az ördögi körből csak Isten kegyelme képes az embert kimenteni. A kegyelem Istentől függ, az Ő kiválasztásától. A vágy a bűn gyökere. A bűneset után az emberi egzisztenciának alapvetően rossz beállítottsága

Augustinus tanítása a kegyelemről: A kegyelem ingyenes és szükséges, és az ember a jócselekedetei által nem képes megszerezni. Isten kegyelme nem az ember kérésére működik, hanem ellenkezőleg: Isten kegyelme az emberi akarat ellenére hat. A kegyelem megváltoztatja az ember életét. A kegyelem Augustinus tanítása szerint abban mutatkozik meg az ember életében, hogy az ember megjavul, vagyis a kegyelem segít abban, hogy az ember Isten törvényét jobban meg tudja tartani. Az emberi akarat nem szabad, hanem Isten befolyásolja abba az irányba, hogy jól dönthessen. Isten kegyelmesen elfogadja az ember jócselekedeteit. Isten bizonyos embereket az üdvösségre választott ki, másokat bűnükben hagyott.

Augustinus a reformáció előfutára volt az eredendő bűnről, a páli megigazulásról való tanával. Mivel a Szentlélek és közös eredetét vallja (Atyától és Fiútól származik), ezért elindítója lett a Nyugat és Kelet teológiai eltávolodásának.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

(Felhasznált irodalom:)

SAKMAI HÁTTÉRANYAG ELKÉSZÍTÉSE FOLYAMATBAN

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

| <u>Minimum</u> | <u>Optimum</u> |
|---|--|
| <ul style="list-style-type: none">Bátorítással vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásban. | <ul style="list-style-type: none">Önként és aktívan vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, |

| | |
|---|---|
| <ul style="list-style-type: none"> • Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Tudja segítséggel elmondani röviden Aurelius Augustinus életét, megtérésének történetét. ○ Tudja segítséggel értelmezni a lecke Igéjét: Róma 13,13. | <p>énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásban.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Tudja elmondani a tankönyvi szöveg alapján Aurelius Augustinus életét és megtérésének történetét. ○ Tudja önállóan értelmezni és memorizálni a lecke Igéjét: Róma 13,13. ○ Tudja értelmezni Augustinus Vallomások, I. könyvének részletét a tankönyvi szöveg alapján. |
|---|---|

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Isten Igéje változást hozhat az ember életébe.

Kognitív cél: Annak a felismertetése, hogy Isten Igéje képes megváltoztatni az ember életét.

Affektív cél: A megtérés érzelmi összetevőinek feltárása.

Pragmatikus cél: Arra bátorítani a tanulókat, hogy fedezzék fel, hogy rájuk hogyan hat Isten Igéje.

| Óra fő része | Javaslatok | Taneszköz, célhoz kapcsolódás |
|---|---|---|
| Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása | <p>1. Beszélgetési lehetőség:</p> <p>Ismertek-e olyan embereket, akiknek nagyon megváltozott az életük? Miben változtak meg? Mi segített nekik a változásban?</p> <p>2. TK – bevezető rész: Szemelvény a Vallomások című műből</p> <p>Olvassuk el, beszéljük meg: Történt-e már veletek hasonló? Tudtok-e hasonló magyar irodalmi példát?</p> <p>A szemelvény szerzője: Augustinus, akinek Isten belépett az életébe és megváltoztatta azt.</p> | <p>Beszélgetés a változásról</p> <p>TK Augustinus szemelvény alapján beszélgetés – hasonló példa keresése</p> |
| Feldolgozási javaslat | <p>1. Ki volt Augustinus?</p> <p>TK – az Augustinus életéről szóló rész elolvasása</p> <p>Kapcsolódó feladatok: MFEI 1: idővonal</p> | <p>TK</p> <p>MFEI 1-2-3. feladat</p> |

| | | |
|---------------------|---|--|
| | <p>MFEI 2: kvíz-kérdések MFEI 3: névjegykártya-készítése</p> <p>2. Augustinus-idézet</p> <p>TK MFEI 4 Értelmezzük az idézetet!</p> <p>Mit jelenthetett Augustinus számára? Hogyan nyugodott meg? Mi volt a nyugtalanság oka? Vessük össze a körtelopásról szóló szemelvénnel!</p> <p>Mit jelenthet nekünk?</p> <p>3. Gondoljuk végig Augustinus életútját a megváltozása szempontjából!</p> <p>Mi lett volna, ha nem tér meg? Mi a különbség a két út között? MFEI 5.</p> <p>4. Egy mai fiatal lehetséges útja</p> <p>MFEI 6: „Ha Augustinus ma élne”</p> <p>5. Énekjavaslat:</p> <p>Isten él Lelke, jöjj... (TK 7. ének), Ott a messze földön... (TK 14. ének)</p> | <p>Augustinus életének megismerése</p> <p>TK MFEI 4. feladat Idézet alapján közös gondolkodás azon, mit jelent: nyugalmat találni Istennél, hogyan függ ez össze a változással</p> <p>MFEI 5. feladat Lehetséges életutak elképzelése: változással, változás nélkül</p> <p>MFEI 6. Mai élethelyzetek és változás elképzelése, példák gyűjtése erre nézve</p> |
| Munkáltatás | <p>Készítsünk névjegykártyát Augustinus számára! Szerepeljen rajta néhány olyan dolog, amelyről felismerhető a személy. Lehet rajzos szimbólum is. Ha minden egyháztörténeti személyhez készítünk névjegykártyát a téma során, használhatjuk a kártyákat az óra eleji ismétlésekhez, játékos összefoglaláshoz is.</p> | |
| Házi feladat | | |

TOVÁBBI ÖTLETEK

Film:

<https://www.youtube.com/watch?v=C0vo6Cl3yqY>

<https://www.youtube.com/watch?v=Y7kNP9Y2mIo>

<https://www.youtube.com/watch?v=SkTSz-PfLGE>

Vallomások:

<http://mek.oszk.hu/04100/04187/04187.pdf>

Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

Tankönyv: 76-77. oldal

A képen látható:

- Illusztráció: Augustinus megtérése

A szöveg: Részlet a Vallomásokból

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

1. Képolvasási javaslat:

- Kit ábrázol a kép? Mivel foglalkozik? Miért fejez ki az arca csodálkozást?
- Mit hallott? Hogyan hatott rá?

2. Szövegelemzés

- Miről ír Augustinus a Vallomások című írásában? Milyen volt gyermekkorában?
- Ki volt ő? Hol született? Mit tudsz a családjáról? Miért imádkozott az édesanyja?
- Hogyan írja le megtéréseinek történetét?
- Milyen elhatározásra jutott? Miért?
- Mi lett belőle Hippo városában?
- Milyen könyveket írt? Nézz utána az interneten!
- Ha őt választanád példaképednek, miért tennéd?

Beszélgetéspontok az aranymondáshoz

„Mint nappal illik, tisztességben éljünk (...) Öltsetek magatokra az Úr Jézus Krisztust!” (Róm 13,13)

- Keresd ki az alábbi fogalmak közül azokat a kifejezéseket, amelyek a **tisztesség** szó tartalmát kifejezik!

Nemes, jóságos, jóindulatú, korrekt, jellemes, erkölcsös, kedves, lelkiismeretes, szép, feddhetetlen, rendes, jóra való, megbízható, gerinces, őszinte, csinos, kötelességtudó, szavahihető, szavatartó, becsületes, ügyes, igazmondó, egyenes, felelősségteljes, hiteles, odaadó

- Mit jelenthet éjjel-nappal tisztességben élni?
- Mit jelent: „*Öltétek magatokra az Úr Jézus Krisztust!*”? Magyarázd meg!

Feldolgozáshoz:

Térképen keressétek meg: Algírt, Karthágót, Milánót!

Drámapedagógiai ötlet: Tolle-lege

Analógia: illusztrációs gyakorlat Augustinus megtéréséhez (Tolle-Lege). Augustinus olvasott valamit (Isten igéjét), ami egy változást indított el az életében (megtért). Mi is készítsünk néhány papírlapot, amin egy olyan információ van, ami egy cselekvést indíthat el abban, aki olvassa – és természetesen a termet is készítsük fel előtte a papírra írtakkal összhangban. (Pl. a papíron ez áll: „A virágcserep mögött vár rád egy csoki.” – legyen is ott a csoki a cserep mögött.) Ha van elég energiánk és ötletünk, készíthetünk annyi papírlapot, ahányan a csoportban vannak, de két-három is elég, ebben az esetben valahogy sorsoljuk ki, kinek adjuk oda. (Nem kell mindegyik lapnak valami ajándékot tartalmazni, az is lehet például, hogy ha érdekel, akkor megnézheted a jegyeid a naplóban, de talán a legegyszerűbb apró jutalmakat, rejtett „kincseket” használni.) Aki kapja a papírt, ne olvassa fel hangosan, ne is mondja el, mi van a papírján, csak ha úgy érzi, hogy őt ez valamire indítja, akkor tegye meg. A többiekkel figyeljünk, és a cselekvésből fejtsük vissza, mit olvashatott.

Ezt a gyakorlatot köthetjük majd Augustinus megtérésének történetéhez.

A témához felhasználható énekek:

Református énekeskönyv: 151. dics. Uram Isten siess... (+BS)

Berkesi Sándor: Az Úrnak zengjen az ének: 95. Ha utam borítja felhőnek árnya... (+DU)

Jézushoz Jöjjetek: 66. Nem erővel, erővel, hatalommal – kánon